

Nr 441.

Av herr **Söderhielm**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 361, angående tillfällig löneförbättring åt viss personal vid armén.

De sakkunniga, vilka enligt den 29 juni 1917 givet nådigt bemyndigande inom lant- och sjöförsvarsdepartementen biträtt med verkställande av utredning och utarbetande av förslag rörande tillfällig löneförbättring från och med 1918 åt viss personal vid armén och marinen, hava i sitt den 15 mars 1918 avgivna betänkande vad armén angår, lämnat åsido frågan om manskapets avlöning. Vad åter marinen beträffar, hava de sakkunniga föreslagit, att de underofficerskorpraler, vilka icke komme att, enligt väntad nådig proposition, uppflyttas till underofficerare, skulle erhålla en efter vissa angivna grunder utgående tillfällig löneförbättring.

I båda de berörda avseendena har nu Kungl. Maj:t i propositionerna nr 361 och 362 följt de sakkunnigas förslag. En av arméförvaltningen i dess utlåtande över sakkunnigeförslaget gjord framställning, att arméns furirer av 1. klassen till utjämnande av den skillnad i löneförmåner, som skulle uppkomma mellan dem och marinens underofficerskorpraler, måtte från och med år 1918 tillerkännas en tillfällig löneförbättring av i jämnat tal 175 kronor för år, har alltså icke föranlett något förslag till riksdagen från Kungl. Maj:ts sida.

De skäl, som härvid varit bestämmande, angivas (propositionen nr 361 sid. 112—113) hava varit, dels att furirerna av 1. klassen fått sin avlöning reglerad i samband med 1914 års härordning, dels att departementschefen ämnade taga under omprövning, huruvida icke en omläggning av volontärinstitutionen vid armén borde äga rum, dels slutligen att frågan om löneförbättring för marinens underofficerskorpraler genom överflyttande av samtliga eller åtminstone flertalet av dessa beställnings-

havare till marinens underofficerskår föreläge i helt annat skick än motsvarande spörsmål beträffande arméns furirer.

I proposition nr 356 till innevarande års riksdag har Kungl. Maj:t också föreslagit, att å 1919 års stat för flottan måtte uppföras 675 och å motsvarande stat för kustartilleriet 183 underofficerare av 3. graden. Samma statförslag upptaga emellertid fortfarande vid flottan 63 och vid kustartilleriet 70 manskapsbeställningar av 1. lönegraden (underofficerskorpraler).

Visserligen torde man icke kunna bestrida riktigheten därav, att arméns furirer av 1. klassen icke, särskilt om hänsyn företrädesvis toges till föregående anställningstid, utan vidare kunna likställas med marinens underofficerskorpraler. Men då man från vissa håll synes vilja göra gällande, att större skillnad ifråga om tjänstgöringens art skulle föreligga mellan arméns furirer av 1. klassen och arméns underofficerare än mellan marinens underofficerskorpraler och marinens underofficerare, måste detta påkalla en erinran därom att i själva verket samtliga 1. klassens furirer och en stor del av 2. klassens göra samma eller i hufvudsak samma tjänst som sergearter.

Genom den föreslagna uppflyttningen av flertalet underofficerskorpraler till underofficers ställning torde man kunna anse, att det försteg framför furirerna, vartill marinens underofficerskorpralskår med hänsyn till dess högre tjänsteålder och vissa övriga förhållanden för närvarande skäligen kan anses berättigad, bleve vederbörligen beaktat från och med år 1919. Under 1918 tillgodoses samma synpunkter genom den på ålderstillägg byggda skala, efter vilken den tillfälliga löneförbättringen enligt proposition nr 362 avpassats; den *nyutnämnde* underofficerskorpralens ställning torde däremot icke i och för sig böra berättiga honom till något mera betydande försteg i avlöningshänseende framför samtliga arméns furirer av 1. klassen.

Ännu tydligare framstår detta, i den händelse marinens stater för 1919 godkännas av riksdagen. Den därå kvarstående underofficerskorpralsgraden (manskaps av första lönegraden) kommer nämligen mera än nu är fallet att intaga en med 1. furirsgraden jämförd ställning såsom den högsta manskapsgraden, ur vilken resp. underofficerskårer rekryteras. Som av motiveringen till proposition nr 356 synes framgå, avses större delen av de kvarstående underofficerskorpralerna för mindre kvalificerade poster vid mobilisering; åtminstone under de närmaste åren synes för övrigt ett ej obetydligt antal komma att utgöras av sådana underofficers-

korpraler, vilka icke ansetts lämpliga för befordran till underofficerare av 3. graden.

Vid sådant förhållande torde det icke kunna anses med rättvisa och billighet förenligt, att samtliga furirer av 1. klassen vid armén, vilka utgöra en för såväl utbildningen som, ej minst disciplinens upprätthållande synnerligen viktig befälskategori, och av vilka ett stort antal räknar många tjänsteår i furirs- (distinktionskorprals-)grad, i avlöningshänseende ställas *avsevärt sämre* än även sådana underofficerskorpraler, som ännu icke intjänat något ålderstillägg, och sådana, vilka kvarstå i graden på den grund att de ej varit lämpliga för befordran.

Vid en blivande definitiv lönereglering för arméns och marinens manskap torde man kunna antaga, att överensstämmelse i nu förevarande avseende bliver *åvägabragt*. Men under de år, som dessförinnan förflyta, kommer här att föreligga en ojämnhet i avlöningshänseende, som icke kan undgå de sämre ställdas uppmärksamhet och som kan befaras medföra beklagliga följder för arméns rekrytering, särskilt å sådana orter, där truppförband av armén äro förlagda jämte avdelningar tillhörande marinen. Detta vore desto mera beklagligt, som de svårigheter, varmed arméns rekrytering för närvarande har att kämpa, redan förut äro så stora, att de måste väcka allvarliga farhågor.

Genom riksdagens beslut att underofficerskorpralernas övertvägande flertal vid åtnjutande av krigstidstillägg skola erhålla den s. k. grundplåten å 365 kronor, medan furirer icke komma i åtnjutande av sådan förmån, hava de senare blivit i viss mån missgynnade. Skulle nu riksdagen, såsom föreslagits, tillerkänna marinens manskap av 1. löneklassen, men icke arméns furir av 1. klassen tillfällig löneförbättring, skulle detta, som det vill synas icke utan fog, kunna hos de senare framkalla föreställningen, att deras arbete av statsmakterna undervärderades, och därmed minska deras benägenhet att kvarstanna i tjänst. Den framtida omläggning av volontärinstitutionen, som av departementschefen ställes i utsikt, kan knappast få någon större betydelse för dessa de äldste i manskapsgrad. I jämförelse med vikten av att tillse, att det sätt varpå den tillfälliga löneförbättringen anordnas icke ytterligare kommer att öka underbefälsbristen vid armén, synes slutligen den formella synpunkten, att tillfällig löneförbättring ej borde tillerkännas furirerna av 1. klassen på grund därav, att deras nuvarande avlöning bestämts i samband med 1914 års härordning, icke böra tillmätas någon avgörande betydelse.

Arméförvaltningen har, som ovan nämnts, på skäl, vilka återfinnas

i propositionen nr 361, sid. 110—112, hemställt att tillfällig löneförbättring måtte utgå till furir av 1. klassen med ett belopp av 175 kronor. Detta belopp täcker icke hela den av ämbetsverket beräknade skillnaden mellan underofficerskorprals (utan ålderstillägg) och furirs av 1. klassen avlöningsförmåner, vilken skillnad beräknats komma att uppgå till 229 kronor 25 öre. Ej heller har ämbetsverket ansett erforderligt beräkna högre tillfällig löneförbättring för sådana furirer, vilka med tillämpande av för marinen föreslagna grunder skulle vara berättigade till förhöjning på grund av högre tjänsteålder. Även om furirerna skulle tillerkännas det föreslagna beloppet, komme sålunda ändock icke hela den ifrågavarande skillnaden i avlöningsförhållandena att bortfalla. Den resterande skillnaden synes också fullt tillräcklig att utesluta sannolikheten för att man skulle behöva befara ett föregripande av en blivande definitiv lönereglering. Å andra sidan torde det såsom löneförbättring för furirerna avsedda beloppet icke kunna bestämmas lägre än som skett i arméförvaltningens förslag, om man skall våga hoppas vinna det önskade stödet för furirgradens rekrytering genom en effektiv förbättring av furirernas ekonomiska ställning.

Emellertid synes den förändringen lämpligen böra företagas av beloppet ifråga, att det höjes till 180 kronor för år, varigenom detsamma i likhet med manskapets fasta lön blir jämnt delbart med 12. Den tillfälliga löneförbättringen komme på så sätt att betyda 15 kronors förhöjning av månadsavlöningen.

Då antalet furirer av 1. klassen enligt 1918 års stater utgör 651 och enligt av riksdagen gillade stater för år 1919 656, skulle den här föreslagna löneförbättringen medföra en ökad kostnad av för år 1918 — 117.180 kronor och för år 1919 — 118.080 kronor.

På grund av vad här ovan anförts, får jag alltså, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillfällig löneförbättring åt viss personal vid armén, hemställa,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring av de i nämnda proposition för löneförbättringens utgående angivna grunderna, att furir av 1. klassen må äga uppbära tillfällig löneförbättring för åren 1918 och 1919 med 180 kronor för helt år räknat.

Stockholm den 14 maj 1918.

K. E. W. Söderhielm.